

SUMMARY

“Croatian Traditional Rural Architecture” by Zdravko Živković

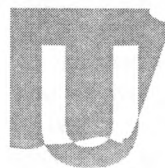
by Ksenija Marković

The author reviews the book “Croatian Traditional Rural Architecture” by the architect Zdravko Živković. The first volume of this extensive study is devoted to the architecture of East Croatia, a part of the country which suffered severe devastation during the 1991/92 war. The book presents the development of the traditional Slavonian rural home and the typology of its particular elements. The last chapter defines the directives for the restoration and reconstruction in the spirit of tradition. The book is illustrated with some sixty photographs.

TALIJANSKA UMJETNOST PRVE POLOVICE 19. STOLJEĆA- SLIKARSTVO IZMEĐU PROŠLOSTI I BUDUĆNOSTI

(Katalog istoimene izložbe održane u Palazzo Reale u Milanu, 20.II.-3.V.1992.)

Dajana Vlaisavljević
Moderna galerija
Zagreb



povodu izložbe Talijanska umjetnost prve polovice 19. stoljeća, održane u proljeće ove godine, izdana je i opširna publikacija koja je pratila izložbu.

Katalog je koncipiran tako da pruži široku lepezu mogućih sinteza različitih aspekata talijanskog slikarstva prve polovice 19. stoljeća. Nije riječ, dakle, o publikaciji s monografskom ili specijalističkom zadaćom. Tekstualni dio sadrži pet eseja koji tretiraju isto razdoblje s naglascima na određenim pokrajinama, zatim biografski rječnik koji, također, nema monografski karakter, već daje kraće sinteze opusa i smješta umjetnika u kontekst talijanske pa i europske umjetnosti, te izbor bibliografskih jedinica. Izvrsne reprodukcije u boji prate koncepciju izložbe grupiranjem djela stilski i tematski. Izložba i katalog nisu poticaj za veća istraživanja i opširnije publikacije (npr. La pittura in Italia-800a cura di E.Castelnuovo, Milano, 1991.), već su određena sinteza tih istraživanja, ali i eventualni poticaj većim monografskim istraživanjima.

Potrebno je svakako podsjetiti da je u istom prostoru prije godinu dana održana izložba posvećena lombardskom settecentu. Taj tijek izložaba nije bez koncepcijske povezanosti: potkraj 18. stoljeća, u kasnom baroku nastaje odlučna promjena i prekid s dotadašnjim načinom rada, u smjeru klasicizma, spremnog da se pomiješa s arhaizmom ili čak primitivizmom. Podnaslov Slikarstvo između prošlosti i budućnosti označava specifičnost ovog razdoblja u umjetnosti s obzirom na eklektičnost, ali i na početak moderniteta.

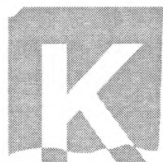
Umjetnost 19. stoljeća ne doziva odmah u svijest talijansku umjetnost kao što bi to bilo s prethodnim razdobljima. Stoga je znakovita ova velika izložba i katalog kojima se nastoji potvrditi kontinuitet značenja talijanskoga kulturnog, ne samo likovnog života. u tom smislu ona se nalazi na liniji izložbe posvećene talijanskoj umjetnosti prve polovice 20. stoljeća, održane prije tri godine u venecijskoj palači Grassi. U katalogu venecijske izložbe Pontus Hulten, ne bez potvrdnih argumenata, postavlja pitanje “Je li ovo talijansko stoljeće?” Iako se u tekstovima ovoga kataloga ne postavlja tako tendenciozno pitanje, značenje talijanske umjetnosti ovog razdoblja se revalorizira. Rim, kao jedno od talijanskih umjetničkih središta, posebno je instruktivan u tom smislu zbog svog internacionalnoga karaktera i kozmopolitskog duha. Milano, Napolconov grad, godinama je pod utjecajem svih značajnijih događaja u Europi. Accademia dei Pugni, časopis “Il caffè”, pisci kao što su braća Verri i Cesare Beccaria, te pjesnik Parini profiliraju kulturni život Milana na kraju 18. i s početka 19. stoljeća. To je početak moderniteta u talijanskoj književnosti. U takvom okružju djeluje A. Appiani, jedan od najznačajnijih talijanskih slikara ovog razdoblja, kojeg Napolcon imenuje

kao "notre premier peintre". I kasnije kada je centar Lombardsko-venecijanskoga kraljevstva (Habzburška pokrajina), Milano je jedan od najvažnijih umjetničkih centara u Italiji zahvaljujući Pinakoteci di Brera (u kojoj se redovito održavaju izložbe domaćih i stranih majstora) Renato Barilli pisac je uvodnog teksta. Formulu njemačke pojave Sturm und Drang primjenjuje na talijansku trojicu umjetnika čijim djelima započinje izložba. To su: Andrea Appiani, Felice Giani i Antonio Canova, slikar. Sturm und Drang svakako je određeniji pojam od nespretnog termina preromantizma, a Europa je već tada jedinstveni realitet koji omogućava međusobne utjecaje različitih podneblja. Barilli se koristi i pojmom službenoga klasicizma kao konzervativnog fenomena koji u Italiji vuče dugačke korijene, a kao najvećeg predstavnika navodi Gasparca Landija. Počeci talijanskog romantizma ili, bolje rečeno, Arte trobadour vezani su, prije svega, za Pinellija i Gigolu. Vjera u umjetnost cinquecenta (razlozi su možda više moralni no stilski), odnosno vjera u nazarence prisutna je posebno u slikarstvu Minardija. De Mina i Hayeza, Barilli prati kao dvojicu antagonista: De Min, autor velikih fresko-kompozicija radi u duhu nazarenaca, Hayez utire put modernitetu i kreće ka realizmu i naturalizmu 60-ih i 70-ih godina predstavljajući tako most između dviju polovica talijanskog 19. stoljeća. To su samo neka od imena i pojava u likovnom životu Italije ovog perioda, koji su razmatrani izložbom i katalogom, otvarajući tako mogućnost drugačijeg sagledavanja i vrednovanja jedne nacionalne umjetnosti u širem europskom kontekstu.

Primljeno: 10. 11. 1992.

FRAMASONI - SVE DOK BUDE SVIJETA (FREIMAURER - SOLANGE DIE WELT BESTEHT)

Marina Bregović-Pisk
Hrvatski povijesni muzej
Zagreb



atolog je ono što ostaje nakon zatvaranja neke tematske izložbe, trajan zapis i izvor informacija i ideja - naravno, ako je riječ o nečem ozbiljnijem no što je nabranjanje izložaka i navođenje njihovih tehničkih obilježja. Dakako, u novije vrijeme uza sam katalog pojavljuju se i video-zapisi i kompjuterski programi. Katalozi austrijskih zemaljskih izložaba već su postali uobičajena i često citirana literatura jer su u njima obrađena povijesna razdoblja i teme kojima pripada i naš kulturno-povijesni krug (na primjer, 'Die Bamberger', 'Maximilian I.', 'Maria Theresia und Ihre Zeit', 'Oesterreich zur Zeit Kaiser Josephs II.', 'Franz Joseph I.'). Uz te zanimljivi su i katalozi tematskih izložaba Muzeja grada Beča: o bidermajeru ('Bergersinn und Aufbegehren - Biedermeier und Vormirz in Wien') i secesiji ('Traum und Wirklichkeit - Wien 1870.-1930.'). Prije dva mjeseca pojavio se do sada najintrigantniji katalog Muzeja grada Beča koji prati izložbu 'Framasoni - sve dok bude svijeta'.

Izložba je postavljena u povodu 250. obljetnice utemeljenja prve austrijske framasonске lože: 17. rujna 1742. u Beču je osnovana loža "Aux Trois Canons" ("K tri pravila"). Međutim, autori koncepcije izložbe i kataloga nisu se ograničili samo na puko povijesno-likovno obrađivanje teme o framasonima u Austriji, već okosnicu cijele priče čine odlični tekstovi koji prvi put na jednome mjestu donose jasan pregled preteča, nastanka, pravila i ciljeva toga zanimljivog tajnog društva. Katalog je podijeljen u nekoliko cjelina s nizovima podgrupa:

1. Pretečci i legende
(Inicijacija, Templari, Rosenkreuzer, Bauhuetten, Salomonov hram, Hiram - graditelj hrama, Ritual, Najmoćniji graditelji svih vremena)
2. Framasonerija
(Engleska, Engleska - ritual, Škotska - idila simbola, Prosvjetiteljstvo, Enciklopedisti, Prihvatanje putem prosvjetiteljstva, Francuska)
3. Visoki stupanj
(Ekocizam, Francuski sistemi, Švedski sistemi, Čvrsto poštovanje pravila, Tajne udruge, Zlatni križari i križari ruže, te Azijatska braća, Illuminaten, Stari i prihvaćeni škotski ritual, Žene i framasonerija, Ritual Yorka, Ritual Memphisa i Misraima)
4. Pokreti protiv masona
5. Orijentacija
(Idealni slobodnog zidarstva, Djelovanje slobodnog zidarstva, Ritual - jamac etike, Konformizam, Opozicija, Kriminal, Zadovoljstvo u djelovanju)
6. Posramljeni čovjek
7. Austrija
(Slobodno zidarstvo u Austriji, Franjo Stjepan Lotarinški, Prva loža, Velikodoba, Patent o slobodnim zidarima, Loža "Novookrunjenoj nadi", Jakobinska zavjera i zabrana masonerije 1848., Vrijeme pograničnih loža, 1918.-1933., 1933.-1938.)
8. Objašnjenja nepoznatih pojmova